

მარგინალიზებული სოციალური ჯგუფები შუა საუკუნეების
საქართველოში

გიორგი ტურაშვილი

სამაგისტრო ნაშრომი წარდგენილია ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის
მეცნიერებათა და ხელოვნების ფაკულტეტზე შუა საუკუნეების კვლევების მაგისტრის
აკადემიური ხარისხის მინიჭების მოთხოვნების შესაბამისად

შუა საუკუნეების კვლევები

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: ბეჟან ჯავახია, პროფესორი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი

თბილისი, 2025

სარჩევი

აბსტრაქტი.....	1
Abstract.....	2
შესავალი.....	3
სამეცნიერო ლიტერატურა.....	4
I: შუა საუკუნეების (V-XV სს.) ქართული საზოგადოების პოლიტიკური, სოციალური, ეკონომიკური და კულტურული მდგომარეობა	7
II: მარგინალიზებულთა აღმწერი ტერმინების განმარტებები და მათი აღქმა ლიტერატურაში.....	15
III: შეზღუდული შესაძლებლობები, როგორც ადამიანთა მარგინალიზების საფუძველი.....	19
IV: რელიგიური დამნაშავეები, როგორც მარგინალიზებული ჯგუფები.....	37
V: სამართლებრივი და სოციალური მარგინალიზება.....	61
დასკვნა	72
ბიბლიოგრაფია.....	75

აბსტრაქტი

სამაგისტრო ნაშრომი „მარგინალიზებული სოციალური ჯგუფები შუა საუკუნეების საქართველოში“ არის კვლევა შუა საუკუნეების პერიოდის საქართველოს რეგიონში მცხოვრები მარგინალიზებული ჯგუფების შესახებ.

ნაშრომის კვლევის სფერო მოიცავს V-XV საუკუნეებში საქართველოში მცხოვრები მარგინალიზებული ჯგუფების სამართლებრივი, სოციალური და კულტურული არსებობის განსაზღვრას. მის მიზანს წარმოადგენს წარმოაჩინოს და, შეძლებისდაგვარად, საფუძვლიანად გამოიკვლიოს შუა საუკუნეების პერიოდში მცხოვრები „დაჩაგრული“ სოციალური ჯგუფების მდგომარეობა; ჩამოაყალიბოს ამ ჯგუფთა იდენტობის მარკერები.

სამაგისტრო ნაშრომში განსაკუთრებული ყურადღება ექცევა წერილობით წყაროებს - კერძოდ, სამართლებრივ წყაროებს. ასევე ნაშრომში ფართოდაა გამოყენებული მათიანური, აგიოგრაფიული და ჰიმნოგრაფიული წყაროები. გარკვეული ყურადღება აქვს დათმობილი არქეოლოგიურ მასალასაც.

ნაშრომში ჩატარებულია კომპარატივისტული კვლევა, შესწავლილია რა ქართული რეალობა ბიზანტიური და სხვა უცხო საზოგადოებების ფონზე. ნაშრომში საფუძვლიანადაა შესწავლილი ისეთი სოციალური ჯგუფების მდგომარეობა, როგორებიც იყვნენ: საჭურისები, გაქცეული გლეხები, ყაჩაღები, „მწამლელი“ ქალები, მკითხავეები, ობლები და ქვრივები, ტყვეები და მონები, ჰომოსექსუალები, ერეტიკოსები, წარმართები და დაუძღვრებულები.

ძირითადი საძიებო სიტყვები: V-XV საუკუნეები, გაქცეული გლეხები, დისკრიმინაცია, ერეტიკოსები, იდენტობა, მარგინალიზაცია, მეკობრეობა, საქართველო, საჭურისები.

Abstract

The Master thesis titled 'Marginalized Social Groups in Medieval Georgia' is a research about marginalized groups in the region of Georgia during Middle Ages.

The thesis is concerned about defining legal, social and cultural boundaries for the marginalized groups in Georgia during the V-XV centuries. It's goal is to show and fundamentally research, as much as it can, the conditions of the 'oppressed' groups during the Medieval period; formulate the identity markers of this groups.

The Master thesis pays special attention to the narrative sources, specifically, to the legal sources. Also, the thesis actively uses chronicles annals, hagiographies and hymnographical sources. Some attention is payed to the archaeological evidences.

The thesis offers comparative research as it juxtaposes Georgian reality with that of Byzantine and the other foreign societies. The thesis does a fundamental research concerning the social conditions of the groups such as: eunuchs, runaway serfs, brigands, "witches," fortune tellers, orphans and widows, captives and slaves, homosexuals, heretics, pagans and physically worn out.

Key Words: the V-XV Centuries, Discrimination, Eunuchs, Georgia, Heretics, Identity, Marginalization, Piracy, Runaway serfs.